

Deze grondwet is ouderwets

Minister Bot stelde in zijn Hofstadlezing van 14 februari 2005 zijn gehoor voor de keuze tussen een "hoogontwikkeld en hardwerkend Europa" of "een Europa dat geleidelijk aan zal afzakken tot een groot Madurodam of Legoland". Te midden van het opkomende economische geweld van China, India en de andere groeiregio's in Azië en het blijvende politieke en economische gewicht van de Verenigde Staten benadrukte minister Bot de noodzaak van het spreken met één stem door Europa om op deze manier uit te groeien tot een mondiale koploper. De Europese grondwet is in de ogen van de minister een cruciale stap om deze doelen binnen handbereik te brengen. Op 1 juni mag Nederland naar de stembus om een stem uit te brengen over dit constitutionele verdrag voor de Europese Unie. Omdat het verdrag een dikke heeft van enkele honderden pagina's en tientallen verschillende beleidsterreinen dekt, is het niet eenvoudig hierover een oordeel te vellen.

Deze Europese grondwet vertoont veel tekortkomingen

Vanuit mijn achtergrond als ondervoorzitter van de commissie Milieu, Volksgezondheid en Voedselveiligheid van het Europees Parlement en als vertegenwoordiger van ChristenUnie en SGP wil ik in dit artikel ingaan op de consequenties die het verdrag heeft voor het milieubeleid van de Europese Unie. Daarnaast wil ik ook enkele

meer algemene opmerkingen maken bij het verdrag en de totstandkoming daarvan.

Naamgeving

Allereerst moet mij echter van het hart dat de benaming van het nieuwe verdrag blijft steken. Hoewel de voorstanders van dit verdrag zowel binnen als buiten het Europees Parlement met kracht benadrukken dat er formeel gezien sprake is van een verdrag, heet het document in de volksmond de Europese grondwet. De Nederlandse regering heeft in reactie op het advies van de Raad van State duidelijk gesteld met deze terminologie geen moeite te hebben. In de Memorie van Toelichting die de regering de Tweede Kamer heeft doen toekomen, wordt zelfs gesteld dat het verdrag de kwalificatie 'grondwet' verdient. Hiermee wordt immers tot uitdrukking gebracht dat het Europese integratieproces zo ver is gevorderd qua reikwijdte en diepte en zo zeer is vervlochten met het openbaar bestuur in brede zin. Met een eigen Europese grondwet brengt de EU ambities onder woorden die ik niet delen kan. De lidstaten van de Europese Unie bezitten immers allen een hoogwaardig politiek systeem in combinatie met een lange en solide grondwettelijke traditie. Het bezit van een eigen constitutie is blijkbaar meer dan een kwestie van naamgeving alleen en getuigt veel meer van een duidelijk politiek statement.

Geen prioriteit

In het huidige EG-verdrag, dat ooit in Maastricht begon en later

in Amsterdam en Nice is gewijzigd, worden de milieudoelstellingen van de Europese Unie verwoord in artikel 2: *De gemeenschap heeft tot taak: ... het bevorderen van ... een hoog niveau van bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu, en meer specifiek in artikel 6: De eisen inzake milieubescherming moeten worden geïntegreerd in de omschrijving en uitvoering van het beleid en het optreden van de Gemeenschap, als bedoeld in artikel 3, in het bijzonder met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling.* Van de doelstellingen om milieu-

Milieu mag groei niet in de weg staan

bescherming te integreren in alle andere beleidsterreinen is echter niet altijd prioriteit gemaakt. De mondiale grootmacht van minister Bot vertoont een haperende economische ontwikkeling. Dan blijkt ineens dat milieubeleid helemaal geen prioriteit heeft. In januari meldde Commissievoorzitter Barroso in het Europees Parlement dat in het kader van de revitalisering van de Lissabonstrategie de EU zich moet concentreren op economische groei en daardoor minder aandacht kan hebben voor de sociale agenda en het milieubeleid. Dit is een typisch voorbeeld van hoe er met milieubeleid wordt omgegaan in de hoogste Brusselse kringen: alleen als we er een voordeeltje mee kunnen halen, dan doen we het. Maar milieu mag groei niet in de weg staan.

Milieumaatregelen zijn ook belangrijk voor de volksgezondheid

foto: Mediatheek Europese Commissie

Ik ben van mening dat dit de verkeerde benadering is. Immers, milieumaatregelen hebben in veel gevallen ook hun weerslag op de volksgezondheid. Door het beperken van bijvoorbeeld de uitstoot van zwavel in uitlaatgassen worden heel wat gevallen van astma en longkanker voorkomen. Daarnaast worden bedrijven bij aanscherping van milieueisen gestimuleerd om nieuwe technische mogelijkheden te ontdekken en toe te passen. Die opgedane kennis kan óók verhandeld worden. Échte integratie van milieubescherming in alle beleidsterreinen van de EU leidt tot concurrentievoordeel, en niet tot nadeel. Het is dus bijzonder jammer dat de opstellers van het nieuwe verdrag dit niet ingezien hebben en milieubeleid als aparte doelstelling hebben laten staan. Ten opzichte van de huidige verdragtekst is er geen enkele verbetering te noteren. Milieubeleid en duurzaamheid worden nog steeds apart behandeld. Dat is echt ouderwets.

Visie

Ten slotte wil ik nog twee zaken benadrukken die in deze Europese grondwet node gemist worden. Allereerst het schrijnende gebrek aan visie op de toekomst van het Europese integratieproces. Waar liggen de geografische en beleidsmatige grenzen van de Europese Unie? Ook tijdens de totstandkoming van deze verdragstekst is het debat over de finaliteit van de EU uit de weg gegaan. De Europese Unie heeft juist nu behoefte aan een heldere visie. De uitbreiding van de tien nieuwe lidstaten ligt nog geen jaar achter

ons, terwijl dit jaar de onderhandelingen met Turkije gestart worden. Ook op beleidsmatig niveau worden keuzes uit de weg gegaan. Zo krijgt de EU wel een minister van Buitenlandse zaken, maar ontbreekt een gemeenschappelijk beleid.

De Europese Unie heeft juist wel behoefte aan een heldere visie

Een laatste punt van kritiek gaat mij als christenpoliticus bijzonder aan het hart. In de preambule is geen verwijzing terug te vinden naar de joods-christelijke wortels van Europa. De moeilijk te onderschatten invloed van deze joods-christelijke wortels moet gezocht worden in de vergaarbak van de culturele, humanistische en religieuze tradities. Hiermee wordt de geschiedenis van ons continent tekort gedaan.

Tekortkomingen

Deze Europese grondwet vertoont veel tekortkomingen. De milieucan component is onvoldoende. Ook in het nieuwe verdrag wordt het milieubeleid immers niet geïntegreerd in de overige beleidsterreinen van de Europese Unie. Bovendien is de toonzetting van het verdrag met name op het gebied van buitenlandse zaken overambitieuze en onrealistisch.

Daarnaast werkt deze grondwet een verdere centralisering van macht in Brussel duidelijk in de hand. Dat is niet gunstig voor het milieu. De ruimte voor de individuele lidstaten om een eigen, vooruitstrevend milieubeleid te

voeren wordt verder verkleind, en in een parallelle ontwikkeling worden de bevoegdheden in Brussel uitgebreid. In die zin fungeert deze grondwet als vliegwiel en katalysator voor een verdergaande Europese integratie. Daar kunnen de voordelen van deze grondwet – een overzichtelijke bundeling van de bestaande verdragen en een vergroting van de rol van de nationale parlementen – niet tegen opwegen. Deze grondwet zal van Europa geen mondiale speler maken, maar een verdeeld huis.

Hans Blokland
Lid van het Europees
Parlement voor de
ChristenUnie-SGP

